METODOLOGIA TDABB (*TIME DRIVEN ACTIVITY BASED BUDGETING*) – INSTRUMENT DE CONTROL INTERN AL SOCIETĂŢILOR DE ASIGURĂRI

CZU: [657.47+005.584.1]:369

Marcela ENACHI
Ionuţ LOM

Şcoala Doctorală de Ştiinţe Economice,
Universitatea de Stat din Moldova

TDABB METHODOLOGY (*TIME DRIVEN ACTIVITY BASED BUDGETING*) – INSTRUMENT FOR INTERNAL CONTROL OF INSURANCE COMPANIES

In this scientific paper, the authors analyzed the advantages of the TDABB (Time Driven Activity Based Budgeting) methodology and the opportunity to use this methodology as a tool for internal control of insurance companies. Applying the comparative method of different methodological approaches, the authors identified advantages of the TDABB method compared to the ABC budgeting method.

Keywords: *TDABB methodology, budgeting, insurance.*

Introducere. Tendinţele actuale de dezvoltare, transformările sociale, tehnologice, climaterice şi de alt gen au un impact transformator asupra evoluţiei pieţei asigurărilor şi a modelelor de afaceri în asigurări. În ultimele două decenii se atestă un trend negativ al evoluţiei numărului de societăţi de asigurări atât în RM, cât şi în România (Fig.), ca o reacţie de răspuns la fenomenele de criză din economie care au loc la nivel naţional şi internaţional, ceea ce impune posibilitatea optimizării proceselor manageriale interne din cadrul societăţilor de asigurări.

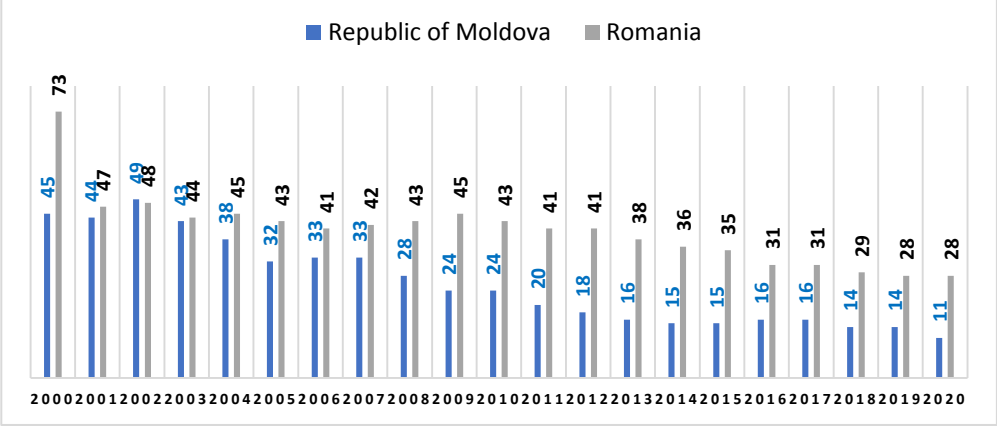

Fig. Evoluţia numărului de societăţi de asigurări din Republica Moldova şi România în perioada 2000-2020
Sursa: Rapoartele anuale ale CNPF [1].

Performanța și competitivitatea societății de asigurări depind, într-o mare măsură, de calitatea deciziilor manageriale adoptate. În acest context, un rol important revine calității informației care stă la baza procesului decisional, precum și instrumentelor de gestiune utilizate. Bugetarea este unul dintre instrumentele tradiționale acceptate la nivel național și internațional pentru urmărirea realizării indicatorilor de performanță ai activității economice a unei societăți. Fiind un instrument managerial analitic și de control, acesta este pe larg analizat în literatura de specialitate prin prisma rolului, tipurilor metodelor de bugetare s.a.

De rând cu abordarea tardițională de bugetare în baza sistemului de bugete (*Master Budget*), care include Bugetul operațional și Bugetul financiar, companiile internaționale aplică și alte metode de bugetare, cu un mecanism mai perfecționat de constituie a informației pentru adoptarea deciziilor manageriale. Ne vom referi la metoda de bugetare cu aplicarea metodei ABC (*Activity Based Costing*) care presupune evidența costurilor pe tipuri de activități și o metodă mai avansată – metoda TDABC (*Time Driven Activity Based Costing*), care oferă soluții pentru contabilitatea costurilor pe tipuri de activități cu utilizarea costurilor standard sau a costurilor efective și măsurarea timpului de muncă. Această metodă a fost propusă de către R. Kaplan și S. Anderson, ca răspuns la criticile aduse metodei de bugetare ABC. Însuși Kaplan a recunoscut critica adusă de alți cercetători [7].

TDABC este percepută de unii cercetători ca o metodă tradițională de calculare a costurilor bazată pe standarde și coeficienți de echivalență, la care autorii acesteia au încercat să adauge costurile de capacitate inactivă, care nu pot fi întotdeauna utilizate în practică. În același timp, Barett și Levant afirmă că metodele ABC și TDABC nu se exclud reciproc [4]. Un model ABC bazat pe rate poate efectiv utiliza un model TDABC doar pentru o parte din activitățile sale, cum ar fi, de exemplu, activități omogene și repetitive.

Patricia Everaert și Werner Bruggeman de la Universitatea Ghent afirmă că metoda *Time-Driven Activity-Based Costing* oferă mai multe oportuntiăți pentru a modela bugete într-un mediu cu mai multe activități [5, p.16-20].

Utilizarea metodei ABC pentru sistemul de control al managementului vă permite gestionarea entității economice prin influențarea proceselor sale, dezvoltarea celor care sunt eficiente și respingerea setului de procese care, din punctul de vedere al urmăririi obiectivelor organizației, este ineficient. Acest lucru este tipic atât pentru domeniul asigurărilor, cât și pentru compania de asigurări, deoarece principiile utilizării sistemului ABC sunt aceleași.

La implementarea acestui model, apare problema obținerii de informații relevante. Acesta se rezolvă cu utilizarea produselor software speciale și a autocontrolului. Acestea aplică frecvent în practica companiilor străine.

În opinia noastră, societățile de asigurări sunt cele mai potrivite pentru implementarea unor astfel de metode. Aspectul tehnic asociat cu fixarea timpului necesar pentru efectuarea operațiunilor individuale de către angajați, ca una dintre condițiile necesare pentru implementarea sistemului ABC deschide perspective pentru utilizarea principiilor metodei TDABC în practica societăților de asigurări. Ea presupune

că distribuția costurilor pe tipuri de asigurare (CASCO, OSAGO, asigurări voluntare de sănătate etc.) se bazează pe utilizarea a două categorii de indicatori estimați – cantitatea consumului de resurse pe unitate de capacitate (de regulă, capacitatea se măsoară în ore sau minute de lucru) şi cererea pentru o resursă, atunci când se efectuează anumite tipuri de activitate (de regulă, cererea este exprimată în durata de timp necesară pentru realizarea unei unități de activitate). Pentru fiecare centru de responsabilitate, se determină timpul total de lucru al angajaților centrului, cheltuit pentru efectuarea diferitelor tipuri de activități pentru un singur obiect contabil final (tip de asigurare). Suma costurilor atribuite acestui obiect contabil se calculează prin înmulțirea ratei de cost a resurselor centrului cu timpul de funcționare. Nu există o generalizare intermediară a costurilor după activitate și proces.

De exemplu, algoritmul metodologiei TDABC în legătură cu centrul de responsabilitate „specialist în asigurarea persoanelor juridice" este după cum urmează (sursa):

1. selectarea proceselor şi activităților centrului de responsabilitate din nomenclatorul general al domeniilor activității interne a societății de asigurări;
2. asigurarea distribuirii costurilor centrului de responsabilitate între tipurile de activități ale acestui centru;
3. calcularea ratelor de cost ale resurselor centrului de responsabilitate;
4. stabilirea volumului real al activităților în funcție de tipul de asigurare pentru perioada de facturare;
5. calculul timpului de execuție a lucrărilor la procesele din centrul de responsabilități;
6. distribuirea costurilor între tipurile de asigurare conform metodei TDABC.

Astfel, am examinat esența metodologiei TDABB, care integrează metodologia bugetară și sistemul ABB în societățile de asigurări, posibilitatea utilizării acesteia pentru a forma un sistem de bugetare bazată pe o organizare de proces fundamental diferită a centrelor de responsabilitate.

Metodologia TDABB vă permite, de asemenea, integrarea sistemului de calcul (tipurile de asigurare sunt identificate) şi a sistemului de bugetare într-un singur model de contabilitate şi control al costurilor bazat pe un model de proces. Acesta este principalul său avantaj, care va oferi conducerii informațiile necesare pentru luarea unor decizii eficiente, determinând serviciile de asigurare cel mai puțin costisitoare.

Punerea în aplicare a metodei TDABC necesită analize precise, ccea ce face această etapă mai lungă şi mai costisitoare. Pe de altă parte, utilizarea timpilor standard şi chiar a costurilor standard reduce complexitatea acestuia. Metoda ABC bazată pe rate este complicată, deoarece, de cele mai multe ori, se iau în considerare costurile reale.

Concluzii. Acest studiu îşi propune să încurajeze companiile de asigurări să aplice TDABB pentru a oferi utilizatorilor bugetului informații mai precise, precum şi un control strict pentru a spori eficacitatea procesului de planificare în viitor. Scopul bugetării pe baza TDABB este de a identifica resursele necesare pentru a furniza servicii de asigurări în condiții de eficiență.

Introducerea propunerilor dezvoltate în practica societăților de asigurări, în opinia noastră, va contribui la creşterea performanței societății de asigurări şi la asigurarea competitivității acestora în contextul crizei de pe piața națională și regională de asigurări.

Referințe:

1. CNPF. Rapoarte anuale. Disponibil online: https://www.cnpf.md/ro/rapoarte-anuale-6315.html . Accesat 22.05.2021
2. CAUVIN, E., AND NEUMAN, B. French Cost Accounting Methods: ABC and Other Structural Similarities. In: *Cost Management*, 2007, no.21(3), pp. 35-42.
3. COOPER, R., and KAPLAN, R.S. The Current Status of Activity-Based Costing: An Interview with Robin Cooper and Robert S. Kaplan. In: *Management Accounting*, September, 1991b, pp. 22-2.
4. COOPER, R., and KAPLAN, R.S. *Cost & Effect; Using Integrated Cost Systems to Drive Profitability and Performance.* Boston: Harvard Business School Press, 1998.
5. EVERAERT, P. & BRUGGEMAN, W. Time-driven Activity-based Costing: exploring the Underlying Model. In: *Cost Management*, 2007, no. 21, pp. 16-20.
6. GERVAIS, M. & LEVANT, Y. & DUCROCQ, Ch. Time-Driven Activity-Based Costing (TDABC): An Initial Appraisal through a Longitudinal Case Study. In: *Journal of Applied Management Accounting Research (JAMAR)*, 2010, no. 8, pp.1-20.
7. KAPLAN, R.S., and ANDERSON S.R. *Time-Driven Activity-Based Costing*. Harvard Business School Press, 2007.
8. KRUMWIEDE, K.R. The Implementation Stages of Activity-Based Costing and the Impact of Contextual and Organizational Factors. In: *Journal of Management Accounting Research*, 1998, no.10, pp.239-250.